

допомоги дітям з особливими потребами, є розробка та реалізація соціально-педагогічної програми «Розвивайко» .

3. Запропоновано до інтерактивних методів роботи соціального педагога, асистента вихователя долучити методи «хайскоуп», «son-rise», «floortime», що сприяють розвитку у дітей необхідних для повноцінного життя навичок на основі активної ігрової діяльності .

4. Визначено, що програма сприятиме позитивним змінам у розвитку пізнавальних процесів дітей, підвищенні рівня практичних умінь із самообслуговування та міжособистісного спілкування.

5. Подальше дослідження передбачає поповнення арсеналу інтерактивних форм, методів та технік ранньої реабілітації дітей із особливими освітніми потребами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасимчук Л. Корекційний супровід та виховання дітей з особливими потребами // Дефектолог.-2015.-№9.-с.11-14.

2. Захарова Н. Соціально-педагогічна робота в закладі дошкільної освіти: інклюзивний аспект : навчальний посібник / Н.М. Захарова, – Мелітополь, Видавничий будинок Мелітопольської міської друкарні. 2018. – 176 с.

3. Колупаєва А., Таранченко О. «Інклюзивна освіта : від основ до практики : [монографія] / А.А . Колупаєва., О.М .Таранченко – К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. – 152 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»)

Юлія Піддубна,

студентка 2 курсу

Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти

Наук. керівник: **Н. В. Михайленко**, асистент (БДПУ)

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТЕРЕОТИПНИХ УЯВЛЕНЬ ПРО СОЦІАЛЬНІ РОЛІ ЖІНКИ В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Місце та роль жінки у суспільстві – одне з найактуальніших питань сьогодення. У свідомості українців сформувалися погляди щодо ролі жінки, як такої, що обмежується вихованням дітей, вирішенням побутових проблем, веденням домашнього господарства. Все, що стосується професійного зростання, участі у громадсько-політичному житті – вважається вторинним, що значно обмежує можливості для особистісного розвитку та самореалізації, і є порушенням законодавчих прав жіночої частини населення.

Інтеграція України у світове співтовариство вимагає переосмислення місця та соціальних ролей жінки в суспільстві, її рівноправної участі, поряд з чоловіками, у всіх сферах життєдіяльності – економічній, соціальній, правовій та політичній, а також зміни суспільної свідомості, де і сьогодні успішно реалізується ряд укорінених соціальних, зокрема гендерних стереотипів, які сформувалися під впливом культурно-історичних традицій українського народу.

Дослідженню соціального статусу жінки в сучасному українському

суспільстві присвячено роботи Г.Бондаренко, Т.Булавина, О. Стрельник; історію жіноцтва в історико-культурному та етнологічному вимірах вивчала О. Кісь; процес формування та наслідки відтворення гендерних стереотипів висвітлювали у своїх працях О.Волкова, Т.Говорун, П.Горностай, В.Семенов та ін.

Мета дослідження – вивчення та аналіз трансформації уявлень про соціальні ролі жінки та її становище на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

Історично склалося так, що на чоловіків та жінок покладалося виконання різних соціальних ролей відповідно до тих ціннісно-нормативних уявлень, які формувалися й відтворювалися в процесі соціально-історичного розвитку. Завжди існував розподіл праці між статями, специфічні для чоловіків і жінок види діяльності та соціальні функції, що виходили далеко за межі суто біологічних відмінностей між ними.

Соціальні ролі визначаються як сукупність очікувань щодо поведінки індивіда, котрий займає певну позицію в процесі взаємодії. Гендерні ролі зумовлені диференціацією всіх членів суспільства на дві категорії – чоловіків і жінок – та передбачають очікувану від них ціннісно й нормативно визначену поведінку [1].

Культура кожного суспільства, як і уява соціалізованого в ній індивіда, містить узагальнені уявлення про те, якими є чоловіки й жінки та чим вони повинні займатися. Поняття стереотипу визначається як стандартизований, стійкий, емоційно насичений, ціннісно визначений образ, уявлення про соціальний об'єкт. Такі узагальнені усталені уявлення стосовно спільнот чоловіків і жінок загалом називають гендерними стереотипами [2].

Впродовж багатьох століть сім'я в Україні залишалась патріархальною. Головою сім'ї був чоловік, якому жінка зобов'язана була бути вірною і слухняною, в усьому покірною. Церква акцентувала увагу на репродуктивній функції жінки, на її нижчому соціальному статусі порівняно з чоловіком. У той час така роль була нормальною і вписувалася в логіку поділу обов'язків між чоловіком і жінкою [4].

Процес гендерної соціалізації охоплював декілька етапів, що відрізнялись за змістом і формою та були спрямовані на підготовку дівчини до виконання ключових жіночих соціальних ролей – дружини, матері, господині.

Поява наукових знань про жіноцтво у другій половині XIX – на початку XX ст. була відповіддю на гострі виклики часу в умовах формування нової ідеології, домінантою якої проголошувалося відстоювання права як основи громадянської позиції для всіх, у тому числі для жінок. Актуалізація суспільно-політичних, національно-культурних, духовних процесів сприяла зародженню фемінології як напряму наукового знання. Пріоритетними мотивами цього процесу виступали пошук шляхів розв'язання «жіночого питання», дискусії у суспільстві щодо прав жінок.

XX-XXI ст. суттєво змінило роль жінки у суспільстві. Відбулися радикальні зміни їхнього соціально-правового статусу. Світова громадкість, в тому числі Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна організація праці та

ін. відносять питання про становище жінки до числа глобальних проблем людства. Поряд з базовими, традиційними соціальними ролями дружини та матері з'являються нові – учасник суспільного виробництва, соціальний індивід, що відображають можливість активної участі жінок у громадсько-політичному, культурному, економічному житті суспільства.

Нині понад 51% жінок зайняті у суспільному виробництві, 59% мають середню спеціальну та вищу освіту; вони становлять 74% працівників освіти та культури, 82% науковців, 75% зайнятих банківською та фінансово-кредитною діяльністю, 83% тих, хто працює у системі охорони здоров'я. Частка жінок-керівників загалом (серед усіх активних суб'єктів економічної діяльності) становить 40%. Крім того, майже всі дорослі жінки реалізували себе як матері та дружини у сімейних відносинах [3]. Однак, незважаючи на досягнення, розповсюдженим залишається явище дискримінації щодо жінок в українському суспільстві, що знаходить свій вияв у питаннях міжособистісних відносин у родині, в тому числі проблемі домашнього насильства, працевлаштування, можливості участі у державотворчих процесах та ін., що обумовлено впливом стереотипів відносно соціальних ролей жінок.

Отже, у різні історичні періоди соціальна роль жінки в українському суспільстві і сім'ї не була однаковою, вона постійно трансформується. Сучасні жінки значно відрізняються від своїх попередниць – вони є більш самостійними, організованими, цілеспрямованими, амбіційними, мають яскраво виражені лідерські якості.

Однак стає очевидним, що для докорінної зміни ситуації в Україні стосовно «жіночого питання», поряд із заходами, які застосовуються органами державної влади на законодавчому рівні, необхідною є зміна традиційних, стереотипних уявлень, що існують у свідомості українських громадян, особливо відносно прийнятих у суспільстві поглядів щодо соціальних ролей жінок та чоловіків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гендерні дослідження: прикладні аспекти: монографія / [Т. Говорун, О. Кікінежді, В. Кравець та ін.]; за наук. ред. В. Кравця. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2013. – 448 с.
2. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. / Т. Марценюк. – К.: Основа, 2017. – 256 с.
3. <http://razumkov.org.ua/upload/Gender-FINAL-S.pdf>
4. http://shron1.chtyvo.org.ua/Hrymych_Maryna/Do_pytannia_pro_status_zhinky_v_tradytsiinomu_ukrainskomu_suspilstvi.pdf